

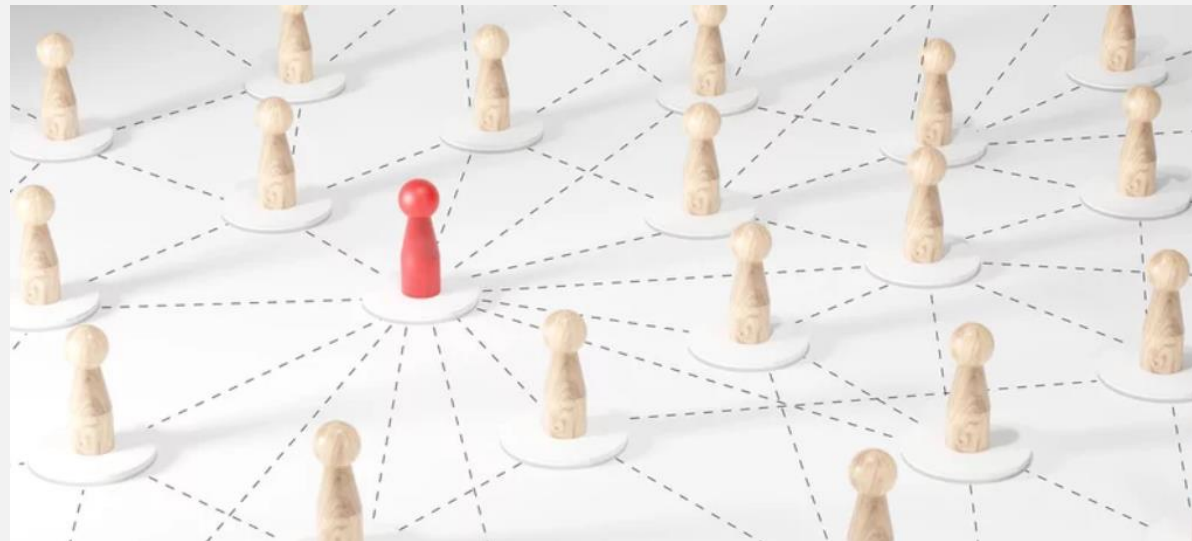
Antikorupcijos komisijų veikla kuriant korupcijai atsparią aplinką

Julija Ožereljeva, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba
Koordinavimo ir stebėsenos skyrius, Korupcijos prevencijos valdyba

ANTI KORUPCIJOS KOMISIJOS – VIETINĖS ANTI KORUPCIJOS EKOSISTEMOS SERGĖTOJAI

Jungiantys:

- savivaldybės tarybą;
- savivaldybės administraciją;
- bendruomenę.

KODĖL SVARBU FORMUOTI IR PALAIKYTI SKAIDRUMO KULTŪRĄ

2025 m. tyrimas (Germana Corrado,
Luisa Corrado, Francesca Marazzi):

- Tiesioginė individų korupcijos patirtis atitinka jų įsitikinimus apie korupcinį elgesį grupės lygmeniu.
- Kai asmenys mano, kad korupcija yra plačiai paplitusi, jie labiau linkę į ją įsitraukti patys.

scientific reports

OPEN **Transparency reduces bribery by shaping beliefs in a public goods experiment with corruption opportunities**

2025 m. tyrimas

scientific reports

OPEN **Transparency reduces bribery by shaping beliefs in a public goods experiment with corruption opportunities**

- Įsitikinimai apie korupcijos paplitimą, formuojami socialinių tinklų, bendraamžių sąveikos ir informacijos, gali reikšmingai paveikti kolektyvinį elgesį.
- Informacija apie kitų asmenų netinkamą elgesį gali skatinti atskaitomybę ir sumažinti norą duoti kyšius susirūpinus dėl reputacijos.

- Dalyviai, gavę teigiamų atsiliepimų apie savo pasirinkimą kovojant su korupcija, labiau linkę sustiprinti savo įsitikinimus, nei tie, kurie negavo jokio atsiliepimo.
- Asmenys, gyvenantys didesnės korupcijos vietovėse, gali „išsiugdyti“ didesnę toleranciją korupcinei praktikai, ypač smulkiajai korupcijai, nuvertindami jos poveikį.

ANTI KORUPCIJOS KOMISIJOS ĮGALIOJIMAI

Nustatyti ir detalizuoti:

- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme
- Savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisijos veiklos standarte

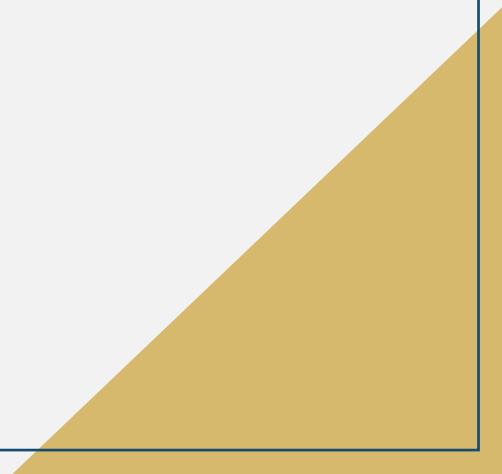
ANTI KORUPCIJOS KOMISIJOS VEIKLOS KRYPTYS

- Išskirti **prioritetines** korupcijos prevencijos ir priežiūros kryptis
- Nuosekliai įgyvendinti korupcijos prevencijos **veiksmingumą** didinančias priemones
- Pagal kompetenciją **koordinuoti** savivaldybės politikos įgyvendinimą korupcijos prevencijos srityje

ANTI KORUPCIJOS KOMISIJOS VEIKLOS GALIMYBĖS

Komisijos galimybės vykdamas
Vietos savivaldos įstatyme
nustatytas funkcijas

Dalyvavimas atliekant teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą

Reglamento nustatyta tvarka, savivaldybės tarybos ar mero iniciatyva.

Pavyzdžiui:

- ✓ Teikti pastabas ir pasiūlymus dėl korupcijos rizikų šalinimo savivaldybės institucijų norminiuose teisės aktų projektuose. Vykdyti stebėseną.
- ✓ Teikti rekomendacijas ir siūlymus įvertinus savivaldybėje atliktus teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus (kokybė, pažymų viešinimas, kt.).
- ✓ Inicijuoti savivaldybės taryboje norminio teisės akto grąžinimą, jeigu nebuvo atliktas privalomas norminio teisės akto projekto antikorupcinis vertinimas.
- ✓ Padėti savivaldybės institucijoms išspręsti ginčytinas situacijas dėl atsižvelgimo į vertintojo pateiktas pastabas (inicijuoti bendradarbiavimą).

*Dalyvavimas rengiant
savivaldybės
korupcijos prevencijos
veiksmų planą*

Teikia išvadas merui ir savivaldybės tarybai dėl šio veiksmų plano ir jo įgyvendinimo.

Galimybės:

- ✓ Atlikti ankstesniuose planuose numatytų korupcijos rizikos mažinimo priemonių veiksmingumo ir (ar) poveikio vertinimo analizę siekiant tobulinti planų rengimą.
- ✓ Siūlyti priemones planui remiantis atlikta korupcijos rizikos veiksnių analize savivaldybės veiklos procesuose.
- ✓ Pasiūlyti priemones STT atliktose korupcijos rizikos analizėse nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams savivaldybėje šalinti.
- ✓ Inicijuoti plano projekto derinimą su STT;
- ✓ Koordinuoti ir kontroliuoti korupcijos prevencijos veiksmų planų įgyvendinimą, siūlyti tobulinimus.

Siūlyimų ir pastabų dėl kovos su korupcija priemonių vykdymo nagrinėjimas

Nagrinėja savivaldybės bendruomenės narių, valstybės institucijų, gyvenamųjų vietovių bendruomenių ar bendruomeninių organizacijų atstovų siūlymus ir pastabas.

Galimybės:

- ✓ Įvertinti gautų pastabų ir siūlyimų turinį, pasikartojančią problematiką ir identifikuoti atitinkamas rizikingas sritis, procesus.
- ✓ Pasiūlyti korupcijai atsparios aplinkos kūrimo ar stiprinimo priemones, atsižvelgiant į nustatytą problematiką.

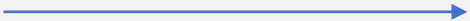
Savivaldybėje atliktų viešųjų pirkimų analizė

Korupcijos prevencijos tikslais analizuoja savivaldybės administracijos, biudžetinių ir viešųjų įstaigų, kurių savininkė yra savivaldybė, ir SVĮ atliktus viešuosius pirkimus.

Apie galimus korupcijos atvejus informuoja merą, savivaldybės tarybą, kompetentingas institucijas.

Galimybės:

- ✓ Duomenimis grįsta vertinamų subjektų ir viešųjų pirkimų atranka.
- ✓ Vertinti korupcijos rizikos veiksnius viešųjų pirkimų procesuose ar jų etapuose.
- ✓ Pasiūlyti korupcijai atsparios aplinkos kūrimo ir stiprinimo priemones, atsižvelgiant į nustatytą problematiką.

Atliktų viešųjų pirkimų analizė

Subjekte ar „horizontaliai“. Galimų rizikų sąrašas – STT parengtų KPT nustatymo rekomendacijų 1 priede.

Pagrindinės rizikos viešųjų pirkimų etapuose:

- **Planavime, inicijavime:**
 - tikro poreikio neįvertinimas;
 - pirkimų (ne)įtraukimas į planą;
 - nemotyvuotas plano keitimas.
- **Vykdyme:**
 - esminė funkcijų dalis „vienose rankose“;
 - procesuose dalyvauja įgaliojimų neturintys asmenys;
 - nedeklaruoti interesai;
 - neatliekami ar deklaratyvūs rinkos tyrimai;
 - skubūs pirkimai;
 - pirkimo būdo pasirinkimas;
 - nuolatinis vienas tiekėjas.
- **Sutarčių priežiūroje:**
 - nuolatiniai keitimai, didinantys kainą/prastinantys sąlygas;
 - nekokybiškų rezultatų priėmimas.

*Visuomenės
informavimas apie
savo veiklą, priemones
savivaldybėje,
rezultatus*

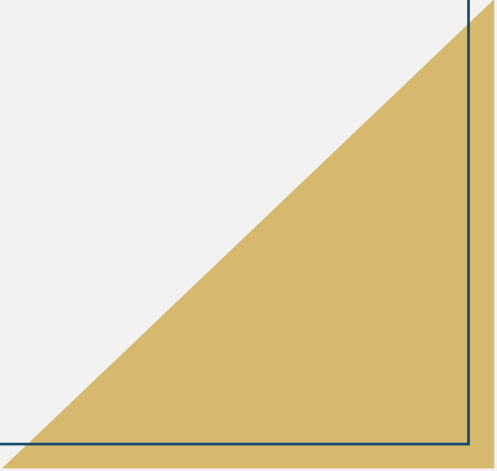

Skelbti informaciją apie komisijos:

- ✓ kontaktus;
- ✓ sudėtį ir sekretorių;
- ✓ veiklą reglamentuojančius teisės aktus;
- ✓ metinius veiklos planus;
- ✓ posėdžių protokolus;
- ✓ veiklos ataskaitas;
- ✓ veiksmus, kuriais komisija prisidėjo prie konkrečios korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės įgyvendinimo.

ANTI-KORUPCIJOS KOMISIJOS VEIKLOS STIPRINIMAS

Galimi trūkumai komisijos
praktinėje veikloje

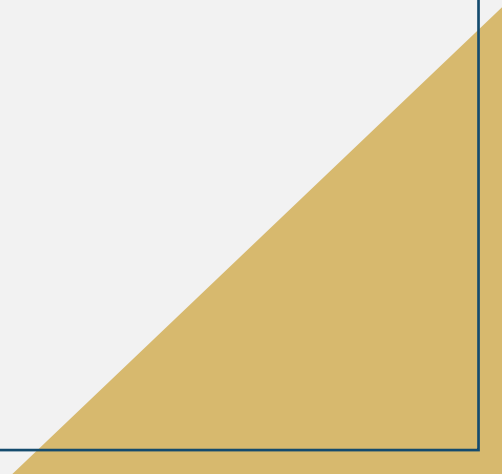
PAVYZDŽIUI:

- Fragmentiška, pasyvi ir nerezultatyvi veikla.
- Formalus požiūris į korupcijos prevenciją ir funkcijų vykdymą (strategijos, vizijos trūkumas).
- Kompetencijų trūkumas, nenoras kelti kompetencijas.
- Veiklos viešumo stoka.
- Komisijos funkcijų neformalus delegavimas vienam komisijos nariui.
- Teikiamų veiklos ataskaitų neperiodiškumas ir turinio neišsamumas.

ANTI KORUPCIJOS KOMISIJOS VEIKLOS TOBULINIMAS

Organizaciniai ir veiklos pokyčiai,
prisidedantys prie efektyvesnės
komisijos veiklos

SIŪLYMAI:

- Proaktyvus funkcijų vykdymas, ieškant galimybių.
- Darbo reglamento tobulinimas (posėdžių organizavimo dažnumas, protokolavimas, veiklos planų sudarymas, reikalavimai veiklos ataskaitoms, veiklos viešinimui).
- Bendradarbiavimas su partneriais nustatant korupcijos rizikas (SKAT; centralizuota vidaus audito tarnyba; už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi subjektai; Vyriausybės atstovų įstaiga, savivaldybėje veikiančios institucijos, kt.)

JT Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo vadovas savivaldybėms

<https://www.stt.lt/data/public/uploads/2023/09/guide-to-corruption-free-local-government.pdf>

VALSTYBĖS LŪKESČIAI:

Pasitikėjimas vietos valdžia (regioninėmis ir vietos institucijomis):

54 proc. vs. Skandinavijos šalių pasitikėjimo lygis

ES vidurkis – 56 proc. Danija – 78 proc.

VISUOMENĖS PASITIKĖJIMAS, KAD SISTEMA
NELEIS PAŽEIDIMŲ IR Į JUOS REAGUOS YRA
SVARBESNIS UŽ PAČIUS PAŽEIDIMUS AR JŲ
NEBUVIMĄ

